

7 mai 2015

CPS-B nr. 157

RAPORT

asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

(nr. 36 din 05.02.2014, lectura II)

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat în lectura a doua proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aprobat în prima lectură de plenul Parlamentului la data de 26 iunie 2014.

Proiectul a fost elaborat întru implementarea și ajustarea cadrului legislativ existent la prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de țara noastră în anul 2010 și ale Legii nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

Deși proiectul include, în cea mai mare parte, ajustări terminologice a unui număr semnificativ de acte legislative, acesta mai prevede și un șir de amendamente importante care ar avansa procesul de implementare în Republica Moldova a prevederilor Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, printre care: abolirea restricțiilor discriminatorii privind dreptul la vot pentru persoane cu dizabilități psihosociale și intelectuale, recunoscute incapabile prin hotărâre definitivă a instanței judecătorești; eliminarea barierelor existente în legislația civilă în vederea acordării dreptului persoanei declarate incapabile de a contesta decizia instanței de judecată privind declararea incapacității acesteia; mai multe amendamente la Codul Contravențional care înăspresc răspunderea celor care încalcă legislația privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, inclusiv a cerințelor de accesibilitate, etc.

Pe marginea proiectului de lege au parvenit mai multe propuneri și obiecții din partea Comisiilor parlamentare, deputaților în Parlament și a Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

Pe parcursul examinării în lectură a doua a proiectului de lege nominalizat Comisia sesizată în fond a înaintat și a susținut mai multe amendamente, care au îmbunătățit prevederile acestuia și au consolidat drepturile și garanțiile persoanelor cu dizabilități.

În pofida unor propuneri, parvenite pe numele comisiei, de a exclude din prevederile proiectului de lege modificările la art. 13 al Codului electoral, referitoare la dreptul de vot pentru persoanele cu dizabilități, aflate sub tutelă, Comisia, a propus respingerea acestora și susținerea propunerilor autorilor prin care persoanelor cu dizabilități, inclusiv celor recunoscute incapabile, li se oferă dreptul la vot fără nici o discriminare. Decizia comisiei a fost fondată pe mai multe norme ale dreptului internațional, în particular pe art.29 al Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități de a participa la viața politică și publică, fără nici o discriminare; dar și pe art.3 din protocolul 1 la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Au fost luate în considerare și prevederile Declarației interpretative revizuite a Codului bunelor practici în materie electorală cu privire la participarea persoanelor cu dizabilități la alegeri, adoptat de către Consiliul pentru Alegeri Democratice dar și de către Comisia de la Veneția (decembrie 2011).

Totodată, Comisia a propus păstrarea, în varianta inițială de concept a autorilor proiectului de lege, a amendamentelor de la art 24 ale Codului Civil, referitoare la recunoașterea dreptului persoanelor aflate sub tutelă de a avea calitatea procesuală de a ataca deciziile judecătorești privind plasarea lor sub tutelă, precum și a altor dispoziții relevante din Codul de Procedură Civilă, referitoare la autonomia juridică a persoanelor cu dizabilități.

Comisia sesizată în fond a supus dezbaterilor propunerile și obiecțiile parvenite, rezultatele cărora sînt expuse în anexă la prezentul raport, constituind partea lui integrantă.

Urmare a dezbaterilor purtate pe marginea proiectului de lege menționat, Comisia protecție socială, sănătate și familie, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune adoptarea în lectura a doua a acestuia, ținînd cont de modificările acceptate de către comisie.

Oxana DOMENTI,
Președintele Comisiei

Sinteza
amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor
la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (nr.36 din 05.02.2014)

Nr. d/o	Prevederile actelor legislative care se modifică și/sau se completează	Prevederile proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (nr.36 din 05.02.2014, lectura I)	Amendamente, propuneri, obiecții	Decizia Comisiei protecție socială, sănătate și familie
1	Nota informativă la proiectul de lege	Nota informativă la proiectul de lege	<p>Nota informativă la proiect nu este întocmită în conformitate cu prevederile art. 20 din Legea nr. 780/2001 privind actele legislative. Modificările propuse nu sunt argumentate, lipsește informația de bază, nu este clară necesitatea operării unor modificări. Nota informativă trebuie să conțină condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări, principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic social și de altă natură al realizării lui, referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză, fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură.</p> <p>Menționăm că, informația prezentată de către autori în Nota informativă este superficială și nu argumentează modificările conceptuale, altele decât cele legate de terminologie, promovate prin prezentul proiect de lege, fapt ce face imposibilă avizarea lui obiectivă (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția. Nota informativă la proiect a fost completată.</p>

2	<p>Legea nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice</p> <p>Articolul 20. Dreptul la pensie</p> <p>Cetățenii Republicii Moldova supuși represiunilor și ulterior reabilitați au dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat.</p>	<p>Art. II „Articolul 20. Dreptul la pensie sau la alocație socială de stat Cetățenii Republicii Moldova supuși represiunilor și ulterior reabilitați au dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat. În cazul în care persoana nu îndeplinește condițiile pentru obținerea dreptului la pensie, aceasta beneficiază de alocație socială de stat, stabilită în conformitate cu Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.”.</p>	<p>Deputatul Gheorghe Brega</p> <p>Articolul II la Legea nr.1225, articolul 20 primul alineat, el trebuie exclus că nu schimbă nimic. El este transcris din legea veche în legea nouă și atât.</p> <p>Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus menținerea variantei venite de Guvern/MMPSF.</p>	<p>Nu se acceptă propunerea dlui Brega.</p> <p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie.</p> <p>Respectiv, în Art. II din proiectul de lege, art. 20 se expune în următoarea redacție „Articolul 20. Dreptul la pensie sau la alocație socială de stat Cetățenii Republicii Moldova supuși represiunilor și ulterior reabilitați au dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat. În cazul în care persoana nu îndeplinește condițiile pentru obținerea dreptului la pensie, aceasta beneficiază de alocație socială de stat, stabilită în conformitate cu Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.”</p>
3	<p>Legea presei nr. 243-XIII din 26 octombrie 1994</p> <p>Articolul 4. Libertatea de exprimare și limitări de publicitate</p> <p>Publicațiile periodice și agențiile de presă publică, potrivit aprecierilor proprii, orice fel de materiale și informații, ținând cont de faptul că exercițiul acestor libertăți ce comportă datorii și responsabilități este supus unor formalități, condiții, restrângeri și unor sancțiuni prevăzute de lege, care constituie</p>	<p>Art. IV. Legea presei nr. 243-XIII din 26 octombrie 1994</p> <p>p. 1. – art. 4 se completează cu alin. (2) și (3) în următoarea redacție: „(2)Publicațiile periodice și agențiile de presă sînt obligate să utilizeze un limbaj și să prezinte informația furnizată în așa fel încît aceasta să nu lezeze onoarea și demnitatea persoanelor cu dizabilități”.</p> <p>(3) Este inadmisibilă și se contracarează în conformitate cu legislația publicarea oricăror materiale și</p>	<p>p. 1 - Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus la p. 1 din art. IV al proiectului de lege la alin. (2) art. 4 după cuvîntul „limbaj” de completat cu cuvîntul „<i>accesibil</i>”.</p>	<p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie, de a completa p. 1 art. IV din proiectul de lege după cuvîntul ”limbaj” cu cuvîntul ”accesibil”.</p> <p>Respectiv, alin. (2) art. 4 din Legea 243/1994 va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Publicațiile periodice și agențiile de presă sînt obligate să utilizeze un limbaj <i>accesibil</i> și să prezinte informația furnizată în așa fel încît aceasta să nu lezeze onoarea și demnitatea persoanelor cu dizabilități”.</p>

<p>măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea crimei, ocrotirea sănătății, protecția moralei, protecția reputației sau apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea unor informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judiciare.</p> <p>Articolul 26. Răspunderea persoanelor oficiale</p> <p>Persoanele oficiale ale autorităților politice sînt pasibile de pedeapsă în cazul în care:</p> <p>a) au zădărnicit activitatea profesională legitimă a jurnalistului prin refuzul neîntemeiat de acreditare sau prin retragerea nejustificată a acreditării, ori în alt mod;</p> <p>b) au exercitat asupra jurnalistului măsuri de constrîngere în scopul difuzării sau nedifuzării informației;</p> <p>c) au divulgat sursa de informație sau pseudonimul autorului fără consimțămîntul</p>	<p>informații care prezintă imaginea persoanelor cu dizabilități în manieră de umilință a demnității și/sau conține un îndemn deschis sau ascuns la promovarea discriminării, urii și a altor acțiuni ce ar încălca drepturile acestor persoane.”.</p> <p>p. 2. - articolul 26 se completează cu alin. (2) următoarea redacție:</p> <p>„2. Încălcarea prevederilor prezentei legi se sancționează în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.”.</p>	<p>p.2 – Norma de la alin. (2) nu este necesară, întrucît nu stabilește răspundere decît declarativ. Totodată, titlul art. 26, prevede răspunderea persoanelor oficiale. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii vizate, nu fac obiectul de reglementare al articolului modificat (din avizul Direcției juridice).</p> <p>p. 2 - Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus expunerea în altă redacție a p. 2 din art. IV al proiectului de lege.</p>	<p>Nu se acceptă obiecția Direcției juridice.</p> <p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie de a expune p.2 art. IV din proiectul de lege în următoarea redacție:</p> <p>”Articolul 26¹. Răspunderea persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul publicațiilor periodice și agențiilor de presă</p> <p>Persoana cu funcție de răspundere din cadrul publicațiilor periodice și agențiilor de presă, care se face vinovată de lezarea onoarei, demnității și reputației profesionale a persoanei cu dizabilități se sancționează în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.”.</p>
--	---	---	--

	acestora.			
4	<p>Legea cu privire la protecția civilă nr.271-XIII din 09.11.94</p> <p>Articolul 22.</p> <p>Forțele Protecției Civile</p> <p>(8) În componența formațiunilor Protecției Civile se includ în mod obligatoriu cetățenii Republicii Moldova; bărbați - în vîrstă de la 18 la 60 ani, femei - în vîrstă de la 18 la 55 de ani, cu excepția invalizilor de gradul I și la II, femeilor gravide și celor care au copii sub 8 ani.</p>	<p>Art. V. Legea cu privire la protecția civilă nr.271-XIII din 09.11.94</p> <p>p.2 – la art.22 alin. (8), cuvintele „invalizilor de gradul I și II” se exclud.</p>	<p>p.2 – Propunerea autorilor nu se acceptă pentru că este o cerință excesivă, deoarece includerea persoanelor cu dizabilități severe și accentuate în componența formațiunilor Protecției Civile va impune depunerea unui efort substanțial dat fiind starea de sănătate a acestor persoane, astfel că în alin. (8) al art.22 cuvintele „invalizilor de gradul I și II” se vor substitui cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități severe și accentuate” (din avizul Centrului Național Anticorupție).</p> <p>p.2 - Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus expunerea în altă redacție a p. 2 din art. V al proiectului de lege.</p>	<p>Nu se acceptă obiecția.</p> <p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie de a expune p.2 art. V din proiectul de lege în altă redacție.</p> <p>Respectiv, în p. 2 art. V din proiectul de lege, alin. (8) art. 22 se expune în următoarea redacție:</p> <p>”(8) În componența formațiunilor Protecției Civile se includ în mod obligatoriu cetățenii Republicii Moldova; bărbați - în vîrstă de la 18 la 60 ani, femei - în vîrstă de la 18 la 55 de ani. Iar persoanele cu dizabilități, femeile gravide și cele care au copii sub 8 ani sunt implicate binevol.”</p> <p>Astfel, prin această modificare vom exclude prevederea discriminatorie privind implicarea persoanelor cu dizabilități, femeilor gravide și celor care au copii sub 8 ani în formațiunile Protecției Civile.</p>
5	<p>Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28.03.1995</p> <p>Articolul 56.</p> <p>Dreptul la efectuarea expertizei medicale a vitalității</p> <p>(1) Pentru constatarea gradului de</p>	<p>Art. VII. Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28.03.1995</p> <p>p.2 – art.56 va avea următorul cuprins „Articolul 56. Determinarea incapacității temporare de muncă, dizabilității și</p>	<p>p.2 - În art. 56 alin. (1) cuvîntul „angajatorului” se va substitui cu cuvîntul „angajatului”, pentru a nu limita dreptul persoanei de a se adresa instituției medico-sanitare pentru determinarea incapacității temporare de muncă (din amendamentele membrilor Comisiei protecție socială, sănătate și familie și avizul Centrului Național Anticorupție).</p>	<p>Se acceptă parțial obiecțiile,</p> <p>După cuvintele la solicitarea se include următoarea sintagmă „angajatului, angajatorului sau a unei persoane care acționează în interesele angajatului”.</p>

	<p>pierdere a capacității de muncă, persoana are dreptul la expertiză medicală a vitalității.</p>	<p>capacității de muncă (1) Determinarea incapacității temporare de muncă se efectuează de către instituțiile medico-sanitare la solicitarea angajatorului. La solicitarea angajatorului, instituția medico-sanitară prezintă documentele medicale, ce confirmă lipsa persoanei de la serviciu pe motiv de boală, asigurând protecția datelor cu caracter personal ale angajaților.... ”</p>	<p>Deputatul Gheorghe Brega La articolul VII, ceea ce se referă la Legea nr. 411 articolul 56, alineatul (1) determinarea incapacității nu la solicitarea angajatorului, dar la solicitarea angajatului. Deci determinarea incapacității temporare de muncă se efectuează de către instituțiile medico-sanitare la solicitarea angajatorului în proiectul de lege, noi am convenit „la solicitarea angajatului”.</p> <p>Deputatul Oxana Domenti De ce nu fiecare persoană are dreptul să obțină de această evaluare a incapacității temporare de muncă? De ce e nevoie să fie angajat sau neangajat, sau angajatorul? Care a fost raționamentul dumneavoastră că ați prevăzut aici anume solicitarea angajatorului la determinarea incapacității temporare de muncă?</p>	
6	<p>Legea învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995</p>	<p>Art. VIII. – Legea învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995</p>	<p>Comisia protecție socială, sănătate și familie propune excluderea din proiectul de lege a acestui articol deoarece este adoptat de către Parlament Codul educației, prin care Legea învățământului este abrogată</p>	<p>S-au exclus prevederile de la Art. VIII.</p>
7	<p>Legea nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești Articolul 11. Constituirea asociațiilor obștești (1) Asociațiile obștești se constituie din inițiativa fondatorilor care pot fi persoane fizice – cetățeni cu capacitate de exercițiu deplină și persoane juridice – asociații obștești. (2) Fondatori ai asociațiilor obștești de</p>	<p>Varianta actualizată Art. VIII (anterior Art. IX) Legea nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești p. 2 - La articolul 11 alineatul (1) și articolul 12 alineatul (4), cuvintele „cu capacitate de exercițiu deplină” se substituie cu textul „care au împlinit vârsta de 18 ani sau au dobândit capacitatea juridică deplină prin</p>	<p>p.2 - Pentru o exprimare proprie stilului normativ și utilizarea corectă a expresiilor din legi, este necesară reanalizarea și reformularea corespunzătoare a sintagmei "<i>care au împlinit vârsta de 18 ani sau au dobândit capacitatea juridică deplină prin emancipare</i> ", avînd în vedere prevederile art. 20 din Codul civil. Art. 20 alin. (1) din Codul civil prevede capacitatea deplină de exercițiu începe la data când persoana fizică devine majoră, adică la</p>	<p>Se acceptă parțial obiecția. Pct. 2 Art. VIII a fost expus în următoarea redacție: ”2. La art. 11 alineatul (1) și articolul 12 alineatul (4), cuvintele ”cu capacitate de exercițiu deplină” se exclud.” Prin această modificare vom asigura drepturi depline tuturor categoriilor de persoane cu dizabilități de a constitui asociații obștești precum și de a fi membri ai acestor asociații, drepturi stabilite în Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități - art. 29 lit.</p>

<p>tineret și de copii pot fi persoanele fizice cu capacitatea de exercițiu deplină sau asociațiile obștești prevăzute la alin.(1) din prezentul articol.</p> <p>(3) Autoritățile publice nu pot fi fondatori, membri ai asociațiilor obștești.</p> <p>(4) Cetățenii străini și apatrizii domiciliați în Republica Moldova pot fonda asociații obștești pe aceleași baze ca și cetățenii Republicii Moldova, dacă legislația cu privire la tipurile distincte de asociații obștești nu prevede altfel.</p> <p>(5) La constituirea asociațiilor obștești, fondatorii devin de drept membri ai acestora, titulari ai drepturilor și obligațiilor respective, stabilite prin statutele asociațiilor obștești.</p> <p>(6) Decizia de constituire a asociației obștești se adoptă la congresul (conferința) sau adunarea generală a inițiatorilor constituirii asociației, concomitent cu aprobarea statutului, alegerea organelor de conducere, de control și revizie și desemnarea persoanei (persoanelor) învestite să reprezinte asociația în</p>	<p>emancipare”</p>	<p>împlinirea vârstei de 18 ani. Totodată minorul poate dobîndi capacitatea deplină de exercițiu prin căsătorie, dacă lucrează în baza unui contract de muncă sau, cu acordul părinților, adoptatorilor sau curatorului, practică activitate de întreprinzător. Atribuirea capacității depline de exercițiu unui minor, în situațiile expuse, este atribuită prin emancipare.</p> <p>Prevederile Codului civil, explică toate situațiile prin care persoana fizică dobândește capacitatea deplină de exercițiu, astfel, modificările propuse la pct. 2 în proiectul de lege, sunt inutile. Deoarece sintagma capacitate deplină de exercițiu include și persoanele fizice care au împlinit vârsta de 18 ani și persoanele fizice care au dobândit capacitatea deplină de exercițiu prin emancipare, substituirea acesteia va aduce neclaritate în textul legii (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>(b) alin. (i) ”Să formeze și să adere la organizații ale persoanelor cu dizabilități pentru a le reprezenta pe acestea din urmă la nivel internațional, național, regional și local.”.</p>
--	---------------------------	---	---

<p>procesul înregistrării.</p> <p>Articolul 12. Membrii asociațiilor obștești</p> <p>(1) Membri ai asociațiilor obștești pot fi cetățeni ai Republicii Moldova, cetățeni străini și apatrizi, dacă legislația cu privire la tipurile distincte de asociații obștești nu prevede altfel.</p> <p>(2) În asociațiile obștești, calitatea de membru este consemnată.</p> <p>(3) Membri ai asociației obștești sînt persoanele fizice și juridice (asociații obștești) interesate în realizarea scopurilor și sarcinilor asociației respective, care dobîndesc calitatea de membru prin depunerea unei cereri individuale sau prin întocmirea unui alt document.</p> <p>(4) Membri ai asociațiilor obștești pot fi persoanele fizice <i>cu capacitatea de exercițiu deplină</i>.</p> <p>(5) Membri ai asociațiilor obștești de tineret pot fi persoanele care au atins vîrsta de 14 ani.</p> <p>(6) Membri ai asociațiilor obștești de copii pot fi persoanele care au atins vîrsta de 10 ani.</p> <p>(7) Asociațiile obștești pot intra, cu drepturi de membru, în componența</p>			
--	--	--	--

	<p>altor asociații obștești, dacă astfel este prevăzut de statutele asociațiilor.</p> <p>(8) Membrii asociației obștești participă la activitatea asociației pe principii de egalitate și în conformitate cu bunele principii ale democrației.</p>			
8	<p>Codul electoral nr.1381-XIII din 21.11.97</p> <p>Articolul 13.</p> <p>Restricții</p> <p>(1) Nu au dreptul de a alege persoanele:</p> <p>a) care nu întrunesc condițiile prevăzute la art.11;</p> <p>b) care sînt recunoscute incapabile prin hotărîre definitivă a instanței de judecată. Despre existența unor astfel de cazuri, Ministerul Justiției informează primarul, iar după implementarea Registrului de stat al alegătorilor – Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>Art. XII. Codul electoral nr. 1381-XIII din 21.11.97</p> <p>- la art.13 alin. (1) lit. b) se exclude.</p>	<p>Modificările propuse în Codul electoral nu sunt susținute (din avizele Comisiei juridice, numiri și imunități, Comisiei drepturile omului și relații interetnice, precum și avizele Direcției juridice, Curții Supreme de Justiție, Centrului Național Anticorupție).</p> <p>Deputatul Gheorghe Brega</p> <p>Articolul XII ceea ce se referă la Codul electoral nr.1381. Dumneavoastră ați vrut ... în proiectul de lege este excluderea literei b), dar litera b) este vorba de dreptul la vot a persoanelor cu afectarea mentală. Deci noi nu putem exclude acest punct, litera b), pentru că aceasta numai poate decide instanța de judecată, nicidecum nu putem prin lege.</p> <p>Deputatul Tudor Deliu</p> <p>Deci, într-adevăr, aveți dreptate. Noi, în comisie, am discutat foarte mult cu referire la articolul 13 din Codul electoral.</p> <p>Eu, sincer să zic, nu am rămas convins pînă la sfîrșit că persoanele care sînt recunoscute incapabili prin hotărîre definitivă a instanței de judecată pot să voteze. ....</p>	<p>Nu se acceptă obiecțiile.</p> <p>Nu se acceptă obiecția.</p> <p>Nu se acceptă obiecția.</p>

			<p>Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus menținerea propunerii venite de la Guvern/MMPSF privind excluderea lit. b) alin. (1) art. 13 din Codul electoral, care îngrădește dreptul la vot a persoanelor recunoscute incapabile prin hotărâre definitivă a instanței de judecată.</p>	<p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie de a completa proiectul de lege, după art. XI cu un articol nou (XII) în următoarea redacție:</p> <p>”Art. XII. – La articolul 13 alineatul (1) din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.81, art. 667), cu modificările și completările ulterioare, litera b) se exclude.”.</p> <p>Totodată, articolul XII din proiect va deveni art. XIII, și respectiv, numerotarea celorlalte articole din proiectul de lege se schimbă.</p> <p>Modificarea Codului electoral este argumentată prin faptul că, Republica Moldova a ratificat în anul 2010 Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, care la art. 29. Participarea la viața politică și publică, stabilește că:</p> <p>Statele Participante vor asigura persoanelor cu dizabilități drepturi politice și oportunitatea de a beneficia de aceste drepturi, în măsură egală cu alți cetățeni și își asumă responsabilitatea să:</p> <p>(a)Asigure că persoanele cu dizabilități pot lua parte eficient și deplin la viața politică și publică, în măsură egală cu alți cetățeni, direct sau prin intermediul reprezentanților liber aleși, inclusiv <i>dreptul și oportunitatea persoanelor cu dizabilități de a vota și a fi alese.</i></p>
9	<p>Legea nr. 116-XIV din 29 iulie 1998 pentru aprobarea Codului transporturilor auto</p>	<p><i>Art. XIV. – Legea nr. 116-XIV din 29 iulie 1998 pentru aprobarea Codului transporturilor auto</i></p>	<p>Comisia protecție socială, sănătate și familie propune de exclus din proiectul de lege art. XIV deoarece este <i>abrogată prin CPI50 din 17.07.14, MO247-248/15.08.14 art.568: în vigoare 15.09.14</i>, Codul transporturilor rutiere.</p>	<p>S-au exclus prevederile de la Art. XIV.</p>
10	<p>Legea cu privire la capitalizarea plăților periodice nr.123-XIV din 30.07.98</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XIII (anterior Art. XII) Art. XV. Legea cu privire la capitalizarea plăților periodice nr.123-XIV din 30.07.98</i></p>	<p>În art.7 alin. (1) din Legea nr.123/1998 sintagma „Consiliului pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă” va fi substituită cu sintagma „Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă” (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția la Art. XIII din proiectul de lege. Respectiv, în art.7 alin. (1) din Legea nr.123/1998 sintagma „Consiliului pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă” va fi substituită cu sintagma „Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă”.</p>

		- la art.7 alin. (1) sintagma „ Consiliul de expertiză medicală a vitalității ”, în ambele cazuri, se substituie cu sintagma „ Consiliului pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă ”.		
11	Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat	<i>Varianta actualizată Art. XIV (anterior Art. XIII) Art. XVI. –Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat</i> Pct. 4., articolul 18 se expune în următoarea redacție: „Art. 18 Constatarea dizabilității Dizabilitatea și capacitatea de muncă, cauzele, gradul și timpul apariției ei se constată de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale în baza Instrucțiunii privind modul de determinare a dizabilității și capacității de muncă, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.65 din 23 ianuarie 2013 „Cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă.”	Deputatul Oxana Domentî Propunem excluderea sintagmei „ , aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.65 din 23 ianuarie 2013 „Cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă” din textul art. 18.	Se acceptă propunerea la Art. XIV din proiectul de lege, de exclude sintagma „ ,aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.65 din 23 ianuarie 2013 „Cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă” din textul art. 18. Respectiv, pct. 4 art. 18 din Legea 156/1998 va avea următorul cuprins: „Articolul. 18 Constatarea dizabilității Dizabilitatea și capacitatea de muncă, cauzele, gradul și timpul apariției ei se constată de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale în baza Instrucțiunii privind modul de determinare a dizabilității și capacității de muncă.”
12	Legea cu privire la cultura fizică și sport	<i>Varianta actualizată Art. XV (anterior Art. XIV)</i>		

<p>nr.330- XIV din 25.03.1999</p> <p>Articolul 15. Cultura fizică și sportul pentru invalizi</p> <p>(2) Organizarea activităților de educație fizică și sport în sistemul recuperării continue a invalizilor (inclusiv a copiilor cu handicap fizic sau psihic), pregătirea cadrelor, asigurarea metodică și asistența medicală, precum și controlul medical sînt puse în sarcina autorităților publice din domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, protecției sociale, culturii fizice și sportului, precum și a sindicatelor.</p> <p>(3) Autoritatea centrală de specialitate, în comun cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv, asigură pregătirea și participarea sportivilor invalizi la Jocurile Paraolimpice și competițiile internaționale. În scopul finanțării culturii fizice și sportului practicate de către persoanele cu handicap, sînt alocate subvenții din bugetul de stat și bugetele unităților</p>	<p>Art. XV. Legea cu privire la cultura fizică și sport nr.330- XIV din 25.03.1999</p> <p>p.2 – art.15 alin. (2) și alin. (3) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Organizarea activităților de educație fizică și sport în sistemul recuperării continue a persoanelor, inclusiv a copiilor cu dizabilități, pregătirea cadrelor, asigurarea metodică și asistența medicală, precum și controlul medical sînt puse în sarcina autorităților publice din domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, protecției sociale, culturii fizice și sportului, precum și a sindicatelor.</p> <p>(3) Autoritatea centrală de specialitate, în comun cu Comitetul Național Olimpic, asigură pregătirea și participarea sportivilor cu dizabilități la Jocurile Paraolimpice și competițiile internaționale. În scopul finanțării culturii fizice și sportului practicate de către persoanele cu dizabilități, sînt alocate subvenții din bugetul de</p>	<p>La art.15</p> <p>- alin. (2) din Legea nr.330/1999 sintagma „persoanelor, inclusiv a copiilor cu dizabilități” va fi substituită cu sintagma „persoanelor cu dizabilități, inclusiv a copiilor cu dizabilități” (din avizul Comisiei juridice, numiri și imunități).</p> <p>alin. (3) se va utiliza denumirea corectă „Comitetul Național Olimpic și Sportiv” (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția la Art. XV p.2 din proiectul de lege de a substitui sintagma „persoanelor, inclusiv a copiilor cu dizabilități” cu sintagma „persoanelor cu dizabilități, inclusiv a copiilor cu dizabilități”.</p> <p>Respectiv, art.15 alin. (2) din Legea 330/1999 va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Organizarea activităților de educație fizică și sport în sistemul recuperării continue a persoanelor <u>cu dizabilități, inclusiv a copiilor cu dizabilități</u>, pregătirea cadrelor, asigurarea metodică și asistența medicală, precum și controlul medical sînt puse în sarcina autorităților publice din domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, protecției sociale, culturii fizice și sportului, precum și a sindicatelor.”.</p> <p>Se acceptă obiecția la Art. XV p.2 din proiectul de lege de a completa sintagma „Comitetul Național Olimpic” cu sintagma ”și Sportiv”.</p> <p>Respectiv, art.15 alin. (3) din Legea 330/1999 va avea următorul cuprins:</p> <p>”(3) Autoritatea centrală de specialitate, în comun cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv, asigură pregătirea și participarea sportivilor cu dizabilități la Jocurile Paraolimpice și competițiile internaționale. În scopul finanțării culturii fizice și sportului practicate de către persoanele cu dizabilități, sînt alocate subvenții din bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale.”.</p>
---	---	---	---

	administrativ-teritoriale.	stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale.”.		
13	<p>Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756-XIV din 24.12.1999</p> <p>Articolul 16. Indemnizația de invaliditate</p> <p>(1) Asigurații care, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, și-au pierdut, total sau cu cel puțin 25%, capacitatea de muncă au dreptul la o indemnizație de invaliditate care se acordă lunar pe toată perioada în care beneficiază de pensie de invaliditate din sistemul public de asigurări sociale.</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XVII (anterior Art. XVI). Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756-XIV din 24.12.1999</i></p> <p>p.3 – art.16 la alin. (1), cifra „25%” se substituie cu cifra „35%”.</p>	<p>Prin această modificare va fi restrâns numărul beneficiarilor de indemnizație (din avizul Centrului Național Anticorupție).</p> <p>Această modificare nu este argumentată în nota informativă (din avizul Direcției juridice).</p> <p>Domnul Victor Mîndru a propus de menținut cuantumul pierderii procentului capacității de muncă conform prevederilor Legii în vigoare.</p> <p>Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus substituirea sintagmei ”cu cel puțin 25” cu cuvîntul ”parțial”.</p>	<p>Nu se acceptă obiecția.</p> <p>Se acceptă parțial obiecția și la propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie pct. 3 din art. XVII al proiectului de lege a fost modificat.</p> <p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie de a substitui, la pct. 3 din art. XVII al proiectului de lege, sintagma ”cu cel puțin 25” cu cuvîntul ”parțial”.</p> <p>Respectiv, art. 16 alin. (1) din Legea 756/1999 va avea următorul cuprins: ”(1) Asigurații care, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, și-au pierdut, total sau <i>partial</i>, capacitatea de muncă au dreptul la o indemnizație de invaliditate care se acordă lunar pe toată perioada în care beneficiază de pensie de invaliditate din sistemul public de asigurări sociale în conformitate cu legislația în vigoare”.</p>
14	<p>Codul familiei nr. 1316-XIV din 26.10.2000</p> <p>Articolul 82. Obligația soților de a se întreține reciproc</p> <p>(1) Soții își datorează întreținerea materială reciprocă.</p> <p>(2) În cazul refuzului de a acorda întreținere și dacă între</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XX (anterior Art. XIX). Codul familiei nr. 1316-XIV din 26.10.2000</i></p> <p>p.2 – la art.82 alin. (2) lit. d) din Codul familiei cuvintele „copil comun invalid de gradul I din copilărie” se substituie cu cuvintele „în comun o persoană cu dizabilitate</p>	<p>În art.82 alin. (2) lit. d) din Codul familiei sintagma „în comun o persoană cu dizabilitate severă din copilărie” va fi substituită cu sintagma „copil comun cu dizabilitate severă din copilărie” (din avizul Comisiei juridice, numiri și imunități).</p>	<p>Se acceptă obiecția la pct. 2 din art. XX al proiectului de lege de a substitui sintagma „în comun o persoană cu dizabilitate severă din copilărie” cu sintagma „copil comun cu dizabilitate severă din copilărie”.</p> <p>Respectiv, art. 82 alin. (2) lit. d) din Codul familiei 1316/2000 va avea următorul cuprins: ”d) soțul care îngrijește pînă la vîrsta de 18 ani</p>

	<p>soți nu există un contract privind plata pensiei de întreținere, dreptul de a porni o acțiune în instanța judecătorească privind încasarea acesteia de la celălalt soț îl au:</p> <p>d) soțul care îngrijește pînă la vîrsta de 18 ani un copil comun invalid sau care îngrijește un copil comun invalid de gradul I din copilărie, dacă acest soț nu lucrează și copilul necesită îngrijire.</p> <p>Articolul 83. Dreptul fostului soț la întreținere după divorț</p> <p>Dreptul de a pretinde întreținere de la fostul soț pe cale judecătorească îl are:</p> <p>c) fostul soț, care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun invalid pînă la vîrsta de 18 ani sau a copilului comun invalid de gradul I din copilărie;</p>	<p>severă din copilărie”;</p> <p>p.3 – la art.83 lit. c) din Codul familiei cuvintele „a copilului comun invalid de gradul I din copilărie” se substituie cu cuvintele „a unei persoane comune cu dizabilitate severă din copilărie”</p>	<p>În art.83 lit. c) din Codul familiei sintagma „a unei persoane comune cu dizabilitate severă din copilărie” va fi substituită cu sintagma „a copilului comun cu dizabilitate severă din copilărie” (din avizul Comisiei juridice, numiri și imunități)</p>	<p>un copil comun cu dizabilități sau care îngrijește un copil comun cu dizabilități severe din copilărie, dacă acest soț nu lucrează și copilul necesită îngrijire.”</p> <p>Se acceptă obiecția la pct. 3 din art. XX al proiectului de lege de a substitui sintagma „a unei persoane comune cu dizabilitate severă din copilărie” cu sintagma „a copilului comun cu dizabilitate severă din copilărie”.</p> <p>Respectiv, art. 83 lit. c) din Codul familiei 1316/2000 va avea următorul cuprins:</p> <p>”c) fostul soț, care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun cu dizabilități pînă la vîrsta de 18 ani sau a <u>copilului comun cu dizabilități severe din copilărie;</u>”.</p>
15	<p>Legea privind Inspectoratul de Stat al Muncii nr.140-XV din 10.05.2001</p>	<p>Varianta actualizată Art. XXII (anterior Art. XXI). - Legea nr.140-XV din 10.05.2001 privind Inspectoratul de Stat</p>	<p>Denumirea legii va fi completată: „Legea nr.140-XV din 10.05.2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii” (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția la Art. XXII din proiectul de lege. Respectiv, denumirea legii a fost completată și expusă în următoarea redacție:</p> <p>”Art. XXII - Legea nr. 140-XV din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 68-71, art. 505), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:”.</p>
16	<p>Codul penal nr. 985-XV din 18.04.2002</p>	<p>Varianta actualizată Art. XXIII (anterior Art.</p>	<p>Se consideră necesar includerea și reglementarea în partea generală a Codului</p>	<p>Nu se acceptă obiecția. Noțiunile sunt în Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind</p>

<p>Articolul 150. Determinarea la sinucidere</p> <p>(1) Determinarea la sinucidere sau la tentativă de sinucidere prin persecutare, clevetire, jignire sau înjosire sistematică a demnității victimei de către cel vinovat, se pedepsește cu închisoare de pînă la 4 ani.</p> <p>(2) Determinarea la sinucidere sau la tentativă de sinucidere: b) a unui minor;</p> <p>Articolul 165. Traficul de ființe umane</p> <p>(1) Recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane, cu sau fără consimțămîntul acesteia, în scop de exploatare sexuală comercială sau necomercială, prin muncă sau servicii forțate, pentru cerșetorie, în sclavie sau în condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor, țesuturilor și/sau</p>	<p>XXII) – Codul penal nr.985-XV din 18.04.2002</p> <p>p.3 – la art.150 alin. (2), lit. b) se completează în final cu textul „ , a unei femei gravide, ori a persoanei cu dizabilități, cu vîrstă înaintată sau bolnave, profitînd de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei”</p> <p>p.4 - la art.165 alin. (2), lit. c) va avea următorul cuprins „c) asupra unui copil, a unei femei gravide, ori a persoanei cu dizabilități, cu vîrstă înaintată sau bolnave, profitînd de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei”</p>	<p>penal, într-un articol separat, a noțiunilor „dizabilitate”, „ dizabilitate severă” și „ dizabilitate accentuată” (din avizul Procuraturii Generale).</p> <p>Nu pot fi susținute modificările propuse la art.150 alin. (2), lit. b) și la art.197 alin. (2), deoarece dispoziția acestor norme în redacția proiectului nu corespunde trăsăturilor și calităților pe care trebuie să le cumuleze un act legislativ. Totodată, nu poate fi acceptată sintagma „asupra unui copil” propusă în cadrul modificării art.165 alin. (2), lit. c) deoarece dublează prevederile Art.206. Traficul de copii (din avizul Curții Supreme de Justiție).</p>	<p>incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.</p> <p>Se acceptă obiecția, propunerile de la p. 3 art. XXIII din proiectul de lege au fost excluse.</p> <p>Se acceptă obiecția, propunerile de la p. 4 art. XXIII din proiectul de lege au fost excluse.</p>
---	---	---	---

<p>celulelor, precum și de folosire a femeii în calitate de mamă-surogat, săvârșită prin:</p> <p>a) amenințare cu aplicarea sau aplicarea violenței fizice sau psihice nepericuloase pentru viața și sănătatea persoanei, inclusiv prin răpire, prin confiscare a documentelor și prin servitute, în scopul înotarcerii unei datorii a cărei mărime nu este stabilită în mod rezonabil, precum și prin amenințare cu divulgarea informațiilor confidentiale familiei victimei sau altor persoane atît fizice, cît și juridice;</p> <p>b) înșelăciune;</p> <p>c) abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, dare sau primire a unor plăți sau beneficii pentru a obține consimțămîntul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, se pedepsește cu închisoare de la 6 la 12 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 5000 de unități</p>			
---	--	--	--

<p>convenționale, cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice.</p> <p>(2) Aceleași acțiuni săvârșite:</p> <p>a) de către o persoană care anterior a săvârșit o faptă prevăzută la alin.(1);</p> <p>b) asupra a două sau mai multor persoane;</p> <p>c) asupra unei femei gravide;</p> <p>Articolul 171. Violul</p> <p>(1) Violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei sau profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima voința, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 5 ani.</p> <p>(2) Violul:</p> <p>a) săvârșit de către o persoană care anterior a săvârșit un viol prevăzut la alin.(1);</p> <p>b) săvârșit cu bună-știință asupra unui minor;</p> <p>b¹) săvârșit cu bună-știință asupra unei femei gravide;</p> <p>Articolul 172. Acțiuni violente cu caracter sexual</p>	<p>p. 5 - la articolul 171, alineatul (2) se completează cu o nouă literă, b²), cu următorul cuprins:</p> <p>„b²) săvârșit asupra unei persoane cu dizabilități, cu vîrstă înaintată sau bolnave, profitînd de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei;”;</p> <p>actuala literă b²) devine litera b³).</p> <p>p.6.- la articolul 172, alineatul (2) se completează cu o nouă</p>	<p>La pct. 5, 6 din proiect este prevăzut că litera b²) devine b³). Din punct de vedere a tehnicii legislative, în cazul completării actului legislativ cu unul sau mai multe elemente structurale, numerotarea nu se transmite altor elemente structurale (art. 35 alin. (4) și (5) din Legea nr. 780/2001) (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția, propunerile de la p. 5 art. XXIII din proiectul de lege au fost excluse.</p> <p>Se acceptă obiecția, propunerile de la p. 6 art. XXIII din proiectul de lege au fost excluse.</p>
---	--	---	---

<p>(1) Homosexualitatea sau satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse, săvârșite prin constrângere fizică sau psihică a persoanei ori profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința, se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 5 ani.</p> <p>(2) Aceleași acțiuni:</p> <p>a) săvârșite de o persoană care anterior a săvârșit o faptă prevăzută la alin.(1);</p> <p>b) săvârșite cu bună-știință asupra unui minor;</p> <p>b¹) cu bună-știință asupra unei femei gravide;</p> <p>b²) săvârșite asupra unui membru de familie;</p> <p>Articolul 197. Distrușterea sau deteriorarea intenționată a bunurilor</p> <p>(1) Distrușterea sau deteriorarea intenționată a bunurilor, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari,</p> <p>(2) Aceleași acțiuni:</p> <p>a) săvârșite prin incendiere, explozie sau prin o altă modalitate periculoasă;</p> <p>b) săvârșite din motive de ură socială, națională, rasială sau religioasă;</p> <p>c) săvârșite asupra unei persoane în legătură cu</p>	<p>literă, b²), cu următorul cuprins: „b²) săvârșit asupra unei persoane cu dizabilități, cu vârstă înaintată sau bolnave, profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei;”;</p> <p>actuala literă b²) devine litera b³).</p> <p>p.7 - la art.197 alin. (2) se completează cu o nouă literă c¹) cu următorul cuprins „c¹) săvârșite asupra bunurilor unui minor sau a unei femei gravide, ori profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor”.</p>	<p>Nu este justificată completarea art.197 alin. (2) cu lit. c¹) pentru că nu este clar de ce intervine agravanta numai pentru această infracțiune contra patrimoniului. În cadrul reglementării infracțiunilor contra patrimoniului, circumstanțele agravante se referă la motivele și modul de săvârșire a infracțiunilor și nu se face diferențiere între categoriile de persoane care au avut de suferit (din avizul Direcției juridice).</p> <p>Nu pot fi susținute modificările propuse la art.197 alin. (2), deoarece dispoziția acestor norme în redacția proiectului nu corespunde trăsăturilor și calităților pe care trebuie să le cumuleze un act legislativ. Totodată, nu poate fi acceptată sintagma „asupra unui copil” propusă în cadrul modificării art.165 alin. (2), lit. c) deoarece dublează prevederile Art.206.</p>	<p>Se acceptă obiecția, propunerile de la p. 7 art. XXIII din proiectul de lege au fost excluse.</p>
---	--	---	--

	<p>îndeplinirea de către aceasta a obligațiilor de serviciu sau obștești; d) care au provocat din imprudență decesul persoanei.</p>		Traficul de copii (din avizul Curții Supreme de Justiție).	
17	<p>Codul civil nr.1107-XV din 06.06.2002</p> <p>Articolul 23. Inadmisibilitatea lipirii și limitării capacității de folosință și de exercițiu (1) Capacitatea civilă este recunoscută în măsură egală tuturor persoanelor, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, grad de cultură sau de alte criterii similare.</p> <p>Articolul 24. Declararea incapacității persoanei fizice (1) Persoana care în urma unei tulburări psihice (boli mintale sau deficiențe mintale) nu poate conștientiza sau dirija acțiunile sale poate fi declarată de către instanța de judecată ca incapabilă. Asupra ei se instituie tutela. (2) Actele juridice în numele persoanei fizice</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XXV (anterior Art. XXIV) – Codul civil nr.1107-XV din 06.06.2002</i></p> <p>p.1 – la art.23 alin. (1), după cuvîntul „religie” se completează cu cuvîntul „dizabilitate”.</p> <p>p.2 – art.24 se completează cu un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins: „Persoana declarată incapabilă este în drept de a contesta hotărîrea instanței judecătorești prin care a fost declarată incapabilă în condițiile prevăzute de legislație.”</p>	<p>Modificările propuse în Codul civil nu sunt susținute (din avizul Comisiei drepturile omului și relații interetnice).</p> <p>p.1 urmează a fi exclus, deoarece completarea alin. (1) al art.23 din Codul civil în scopul neadmiterii lipirii sau limitării capacității de folosință și de exercițiu din motivul dizabilității persoanei, contravine art.24 din Codul civil (din avizul Centrului Național Anticorupție și avizul Direcției juridice).</p> <p>p.2 urmează a fi exclus, deoarece nu face obiectul de reglementare a art.24 din Codul civil (din avizul Direcției juridice).</p> <p>p. 2 - Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus menținerea propunerii venite de la Guvern/MMPSF privind completarea art. 24 din Codul civil cu un alineat nou (1¹), care a acorda persoanei declarate incapabile dreptul de a contesta hotărîrea instanței judecătorești.</p>	<p>Nu se acceptă obiecția. Unele modificări trebuie susținute.</p> <p>Se acceptă obiecția Direcției juridice și CNA, și la p.1 art. XXV din proiectul de lege cuvîntul „dizabilitate” a fost exclus. Art.23 alin. (1) din Codul Civil rămîne în varianta care este astăzi în vigoare.</p> <p>Nu se acceptă obiecția Direcției juridice de a exclude p. 2 din art. XXV al proiectului de lege.</p> <p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie la pct. 2 din art. XXV din proiectului de lege. Respectiv, art. 24 din Codul civil se completează cu un alineat nou (1¹) în următoarea redacție: „(1¹) Persoana declarată incapabilă este în drept de a contesta hotărîrea instanței judecătorești prin care a fost declarată incapabilă în condițiile prevăzute de legislație.” În discuțiile din cadrul Comisiei protecție socială, sănătate și familie reprezentantul Ministerului Justiției a</p>

<p>declarate incapabile se încheie de către tutore.</p> <p>(3) Dacă temeiurile în care persoana fizică a fost declarată incapabilă au dispărut, instanța de judecată o declară ca fiind capabilă. În baza hotărîrii judecătorești, tutela asupra persoanei se anulează.</p> <p>Articolul 1419. Răspunderea în caz de deces al persoanei vătămate</p> <p>(1) În cazul decesului persoanei ca urmare a vătămării grave a integrității corporale sau a altei vătămări a sănătății, dreptul la despăgubire îl au:</p> <p>a) persoanele inapte de muncă, care erau întreținute de defunct sau care, la data decesului acestuia, aveau dreptul la întreținere;</p> <p>b) copilul persoanei născut după decesul ei;</p> <p>c) unul dintre părinții, soțul sau un alt membru al</p>	<p>p.3 - art.24 se completează cu un nou alineat, (2¹), cu următorul cuprins:</p> <p>„(2¹) Dreptul de a alege al persoanei declarate incapabile se exercită personal.”</p> <p>p.5 – la art.1419, alin. (1) lit. a) și d) cuvintele „inapte de muncă” și „inapte pentru muncă” se substituie cu cuvintele „cu dizabilități” și, respectiv, „persoane cu dizabilități”,</p>	<p>p. 3 urmează a fi exclus, deoarece nu fac obiectul de reglementare a art.24 din Codul civil (din avizul Direcției juridice).</p> <p>p. 3 - Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus menținerea propunerii venite de la Guvern/MMPSF, însă au propus ca acest alineat să fie trecut ca un alineat nou la alineatul (1).</p> <p>(1²), privind completarea art. 24 din Codul civil cu un alineat nou (1¹), care a acorda persoanei declarate incapabile dreptul de a contesta hotărîrea instanței judecătorești</p> <p>În art.1419 alin. (1) lit. a) și d) din Codul civil nu pot fi substituite cuvintele „inapte de muncă” și „inapte pentru muncă” cu cuvintele „cu dizabilități” și „persoane cu dizabilități” (din avizul Comisiei juridice, numiri și imunități).</p>	<p>informat că instanțele de judecată, în baza unei circulare, deja acceptă contestațiile din partea persoanelor declarate incapabile (au fost unele recomandări de la Comisia de la Veneția și CEDO prin care ne-au atenționat asupra încălcării drepturilor omului).</p> <p>Nu se acceptă obiecția Direcției juridice de a exclude p. 3 din art. XXV al proiectului de lege.</p> <p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie la pct. 3 art. XXV din proiectului de lege.</p> <p>Respectiv, art. 24 din Codul civil după alin. (1¹) se completează cu un alineat nou (1²) în următoarea redacție:</p> <p>„(1²) Dreptul de a alege al persoanei declarate incapabile se exercită personal.”.</p> <p>Se acceptă obiecția Comisiei juridice, numiri și imunități la p. 5 din art. XXV al proiectului de lege. Astfel, art. 1419 alin. (1) lit. a) și d) din Codul Civil rămîne în varianta care este astăzi în vigoare.</p>
--	--	--	---

familiei defunctului, indiferent dacă este apt pentru muncă sau nu, care nu lucrează și îngrijește de copiii, frații și surorile care erau întreținuți de defunct și care nu au împlinit vârsta de 14 ani sau care, deși au împlinit o astfel de vârstă, au nevoie de îngrijire din cauza sănătății, conform avizului organelor medicale abilitate;

d) persoanele care erau întreținute de defunct și care au devenit inapte pentru muncă pe parcursul a 5 ani de la decesul lui.

Articolul 1505. Reserva succesorală
Succesorii de clasa I inapți pentru muncă au dreptul de a moșteni, independent de conținutul testamentului, cel puțin o doime cotă-parte din cota ce s-ar fi cuvenit fiecăruia în caz de succesiune legală (rezervă succesorală).

p.7 – la art. 1505 cuvintele „**inapți pentru muncă**” se substituie cu cuvintele „**persoane cu dizabilități**”.

În art. 1505 din Codul civil nu pot fi substituite cuvintele „inapți pentru muncă” cu cuvintele „persoane cu dizabilități”.
Cuvintele „inapte de muncă” și „inapte/inapți pentru muncă” au un sens mai larg și cuprind un cerc mai mare de persoane, cum ar fi copiii, pensionarii pentru limită de vârstă. Dacă sunt acceptate modificările propuse vor fi lipsite de dreptul la despăgubire în caz de deces al persoanei ca urmare a vătămării grave a integrității corporale sau a altei vătămări a sănătății și de dreptul la o parte din moștenire (rezerva succesorală) o serie de persoane cum ar fi copiii, soțul și părinții, ce sunt pensionari pentru limită de vârstă, care au aceste drepturi potrivit prevederilor în vigoare.
(din avizul Comisiei juridice, numiri și imunități).

Se acceptă obiecția Comisiei juridice, numiri și imunități la p. 7 din art. XXV al proiectului de lege.
Astfel, art. 1505 din Codul Civil rămâne în varianta care este astăzi în vigoare.

18	<p>Legea privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă nr. 102-XV din 13.03.2003</p> <p>Articolul 5. Categoriile de beneficiari</p> <p>În sensul prezentei legi, beneficiar este persoana, aflată în căutarea unui loc de muncă:</p> <p>5) care a revenit pe piața forței de muncă:</p> <p>a) după expirarea perioadei de îngrijire a copilului;</p> <p>b) după o perioadă de îngrijire a unui membru de familie invalid de gradul I, a unui copil invalid (în vîrstă de pînă la 16 ani) sau a unei persoane de vîrstă înaintată (75 de ani și mai mult);</p> <p>Articolul 32. Cuantumul ajutorului de șomaj</p> <p>(2) Cuantumul ajutorului de șomaj nu poate fi mai mic decît cuantumul salariului minim stabilit pe țară și nu va depăși cuantumul salariului mediu pe economie din anul precedent.</p> <p>Articolul 34. Alocația de integrare sau de reintegrare profesională</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XXVIII (anterior Art. XXVII)– Legea privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă nr. 102-XV din 13.03.2003</i></p> <p>p.2 – art.5 punctul 5) litera b) se exclude.</p> <p>p.6 – la art.32 alin. (2) cuvintele „cuantumul salariului minim stabilit pe țară” se exclud.</p> <p>p.7 – la art.34 alin. (1) literele a) și c) se exclud</p>	<p>p.2 – nu este justificată propunerea de excludere din categoria beneficiarilor a persoanelor prevăzute în art. 5 punctul 5) litera b) (din avizul Centrului Național Anticorupție).</p> <p>p.2 – modificările nu sunt justificate și devin neclare (din avizul Direcției juridice).</p> <p>p.6 - aceste cheltuieli atrag după sine cheltuieli majore, neidentificate și neargumentate în nota informativă (din avizul Direcției juridice).</p> <p>- excluderea cuvintelor „cuantumul salariului minim stabilit pe țară” din alin. (2) a art.32 din Legea nr.102/2003 va elimina cuantumul minim mai jos de care nu poate fi stabilit cuantumul ajutorului de șomaj.</p> <p>p.7 – nu este justificată propunerea de excludere din lista beneficiarilor de alocație de integrare sau de reintegrare profesională,</p>	<p>Se acceptă obiecția Direcției juridice și CNA, la p.2 art. XXVIII din proiectul de lege.</p> <p>Respectiv, art. 5 pct. 5) lit. b) din Legea 102/2003 rămîne în varianta care este astăzi în vigoare.</p> <p>Va fi modificată numai terminologia, din "invalid de gradul I" în "persoană cu dizabilități severe".</p> <p>Se acceptă obiecția Direcției juridice, prevederea a fost exclusă de la p. 6 art. XXVIII din proiectul de lege.</p> <p>Se acceptă obiecția Direcției juridice și CNA, la p.7 art. XXVIII din proiectul de lege.</p> <p>Respectiv, art. 34 alin. (1) lit. a) și c) din Legea</p>
----	--	--	--	---

	<p>(1) Alocația de integrare sau de reintegrare profesională este o sumă lunară fixă neimpozabilă, de 15 la sută din salariul mediu pe economie din anul precedent, la data stabilirii plății, alocată de la bugetul de stat Fondului de șomaj și acordată pe o perioadă de cel mult 9 luni calendaristice șomerilor care se află în următoarele circumstanțe:</p> <p>a) le-a expirat perioada de invaliditate de gradul I sau II;</p> <p>b) le-a încetat perioada de îngrijire a copilului în intervalul de vîrstă a copilului de la 1,5 ani pînă la 6 ani, la momentul nașterii copilului nefiind încadrați în muncă;</p> <p>c) le-a încetat perioada de îngrijire a unui membru de familie invalid de gradul I sau a unui copil invalid (în vîrstă de pînă la 16 ani), sau a unei persoane de vîrstă înaintată (75 de ani și mai mult);</p>		<p>șomerii cărora le-a încetat perioada de îngrijire a unui membru de familie invalid de gradul I sau a unui copil invalid (în vîrstă de pînă la 16 ani), sau a unei persoane de vîrstă înaintată (75 de ani și mai mult) (din avizul Centrului Național Anticorupție și avizul Direcției juridice).</p>	<p>102/2003 rămîne în varianta care este astăzi în vigoare. Va fi modificată numai terminologia, din "invaliditate de gradul I și II" și "invalid de gradul I" în "dizabilitate severă și accentuată" și respectiv "persoană cu dizabilități severe".</p>
19	<p>Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XXIX (anterior Art. XXVIII)– La articolul 358 alineatul (1) punctul 7 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din</i></p>	<p>Trimiterea la sursa publicării Codului de procedură penală se va corecta întrucât a fost republicat. Astfel, se va utiliza următoarea sintagmă „(republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251, art. 699). (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția.</p>

		14 martie 2003 cu modificările și completările ulterioare, cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”.		
--	--	--	--	--

20	<p>Codul de procedură civilă nr.225-XV din 30.05.2003</p> <p>Articolul 22. Egalitatea în fața legii și a justiției</p> <p>(1) Justiția în pricinile civile se înfăptuiește pe principiul egalității tuturor persoanelor, independent de cetățenie, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, serviciu, domiciliu, loc de naștere, precum și al egalității tuturor organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică, subordonare, sediu și de alte circumstanțe.</p> <p>Articolul 58. Capacitatea de exercițiu al drepturilor procedurale civile</p> <p>(2¹) Actele de procedură efectuate de minorii cu vârste de pînă la 14 ani sau de adulții declarați incapabili sînt nule.</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XXXII (anterior Art. XXXI)– Codul de procedură civilă nr.225-XV din 30.05.2003</i></p> <p>p.1 - La articolul 22 alineatul (1), după cuvintele „origine etnică,” se introduce cuvîntul „dizabilitate,”.</p> <p>p.2 – la art.58 alin. (2¹) se completează în final cu următoarea propoziție „Această prevedere nu se aplică în cazul în care persoana lipsită de capacitatea de exercițiu contestă hotărîrea instanței emitente”.</p>	<p>p.1. - completarea art. 22 alin. (1), este inutilă, deoarece toate persoanele sunt egale în fața legii, inclusiv cele cu dizabilități. (din avizul Direcției juridice).</p> <p>p.2 urmează a fi exclus, deoarece completarea propusă nu ține de obiectul de reglementare al acestui alineat (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția Direcției juridice, și la p.1 art. XXXII din proiectul de lege cuvîntul „dizabilitate” a fost exclus.</p> <p>Art. 22 alin. (1) din Codul de procedură civilă rămîne în varianta care este astăzi în vigoare.</p> <p>Nu se acceptă obiecția. Este în contextul modificărilor propuse la Codul civil - art.24 se completează cu un nou alineat, (1¹).</p>
----	---	---	--	---

<p>Articolul 104. Expedierea citațiilor și înștiințării (1) Citația și înștiințarea se expediază în cazul când se citează: e) incapabilii, prin reprezentanții lor legali; în cazul numirii unui curator, prin acesta;</p>	<p>p.4 – la art.104 alin. (1), lit. e) va avea următorul cuprins: „e) în procedură specială, de declarare a incapacității sau contestării acestei hotărâri, citația și înștiințarea se expediază în adresa persoanei care urmează a fi declarată incapabilă sau care contestă această hotărâre și/sau reprezentantul acesteia; în celelalte cazuri legate de persoanele declarate incapabile prin reprezentanții lor legali; în cazul numirii unui curator, prin acesta.”</p>	<p>p.4 urmează a fi revizuit, deoarece completarea propusă nu este formulată corect, din punct de vedere a limbajului juridic. Eventual această completare ar face obiectul Titlului II din CPC, capitolul XXVIII (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă parțial obiecția Direcției juridice la p.4. art. XXXII din proiectul de lege. Respectiv, lit. e) alin. (1) art.104 din Codul de procedură civilă a fost redactat și se expune în redacție: „e) în procedură specială, de declarare a incapacității sau contestării acestei hotărâri, citația și înștiințarea se expediază în adresa persoanei în privința căreia este intentată procedura de declarare a incapacității juridice sau persoanei care contestă o astfel de procedură sau reprezentantului acesteia; în celelalte cazuri legate de persoanele declarate incapabile prin reprezentanții lor legali; în cazul numirii unui curator, prin acesta.”</p>
<p>Articolul 170. Restituirea cererii de chemare în judecată (1) Judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă: c) cererea a fost depusă de o persoană incapabilă;</p> <p>Articolul 260. Obligația instanței de a suspenda procesul (1) Instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul: b) pierderii capacității de exercițiu a părții în</p>	<p>p.6 - la art.170 alin. (1), lit. c) se completează în final cu textul „, , cu excepția cazului în care cererea se referă la contestarea hotărârii privind declararea incapacității”</p> <p>p.8 - la art.260 alin. (1), lit. b) se completează în final cu textul „, , cu excepția cazului în care judecarea cauzei se referă la contestarea hotărârii privind declararea incapacității”</p>	<p>p.6, 8, 9, 11 necesită o atenție deosebită și o argumentare întemeiată. În ceea ce privește protejarea persoanelor declarate incapabile accentuăm că, potrivit art.71 alin. (2) din CPC, acțiunea în apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime poate fi intentată de către procuror numai la cererea scrisă a persoanei interesate dacă aceasta nu se poate adresa în judecată personal din cauză de sănătate, vârstă înaintată, incapacitate sau din alte motive întemeiate. Acțiunea în apărarea intereselor persoanei incapabile poate fi înaintată de procuror indiferent de existența cererii persoanei interesate sau a reprezentantului ei legal. În cazurile prevăzute de lege, procurorul este în drept să se adreseze în judecată în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane</p>	<p>Nu se acceptă obiecțiile de la p.6,8,9,11 Este în contextul modificărilor propuse la Codul civil - art.24 se completează cu un nou alineat, (1¹).</p>

<p>proces;</p> <p>Articolul 267. Temeiurile scoaterii cererii de pe rol Instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care:</p> <p>b) cererea a fost depusă de o persoană incapabilă;</p> <p>Articolul 308. Anularea limitării capacității de exercițiu și declararea capacității</p> <p>(2) În cazul prevăzut la art.24 alin.(3) din Codul civil, instanța, la cererea tutorelui, a membrilor de familie a persoanei, a instituției de psihiatrie (psihoneurologie), a organului de tutelă și curatelă, a procurorului și în baza raportului de expertiză psihiatrică legală, pornește un proces și emite o hotărâre prin care declară capabilă persoana înșănătoșită. În temeiul acestei hotărâri, tutela instituită asupra persoanei se anulează.</p> <p>Articolul 306. Examinarea cererii</p> <p>(1) Examinarea în instanță a cererii de limitare a persoanei în capacitatea de exercițiu are loc în prezența ..acesteia dacă sănătatea îi permite, a petiționarului și a reprezentantului organului</p>	<p>p.9 – la art.267, lit. b) se completează în final cu textul „, , cu excepția cazului în care cererea se referă la contestarea hotărârii privind declararea incapacității”</p> <p>p.11 – la art.308 alin. (2), după cuvintele „la cererea” se completează cu cuvintele „persoanei declarate incapabile, a”.</p> <p>p. 10 - la articolul 306 alineatul (1), cuvintele „în prezența acesteia dacă sănătatea îi permite,” se substituie cu textul „în prezența obligatorie a acesteia, excepție de la această obligativitate constituie starea de sănătate nesatisfăcătoare</p>	<p>(din avizul Direcției juridice).</p> <p>Este necesară reanalizarea și reformularea corespunzătoare a sintagmei “<i>certificată în mod corespunzător</i>” pentru a evita interpretarea legii (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția.</p> <p>Sintagma “<i>certificată în mod corespunzător</i>” a fost expusă în următoarea redacție:</p> <p>„<i>certificată de către instituțiile medicale abilitate. în conformitate cu prevederile legislației în vigoare</i>”.</p>
--	--	---	---

	de tutelă și curatelă.	certificată în modul corespunzător de către instituțiile medicale abilitate”.		
--	------------------------	--	--	--

21	<p>Legea nr. 289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XXXV (anterior Art. XXXIV). Art. XXXVII. –</i> Legea nr. 289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale</p>	<p>Membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie au propus la art. 19 alin. (1) și (1¹) și anume sintagma "16 ani" de substituit cu sintagma "18 ani, dacă copilul cu dizabilități nu își exercită dreptul la muncă".</p>	<p>Se acceptă propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie. Respectiv, la art. 19 alin. (1) și (1¹) sintagma "16 ani" a fost substituită cu sintagma "18 ani, dacă copilul cu dizabilități nu își exercită dreptul la muncă". Astfel indemnizația pentru îngrijirea copiilor bolnavi cu dizabilități se va acorda pînă la vîrsta de 18 ani, și nu pînă la 16 ani cum e stabilit în prezent.</p>
22	<p>Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004</p>	<p><i>Varianta actualizată Art. XXXVI (anterior Art. XXXV). – Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004</i> p. 3 - la articolul 212 alineatul (2), cuvintele „invalidi de gradul I și II" se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități severe și accentuate". p. 5 - la articolul 228 alineatul (2), cuvintele „invalidilor de gradul I și II" se substituie cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități severe și accentuate". p. 6 - la articolul 234 alineatul (4), cuvintele „invalidi de gradul I și II" se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități severe și accentuate". p. 7 - la articolul 239 alineatul (1), cuvîntul „invalidi" se substituie cu cuvintele „cu dizabilități".</p>	<p>La pct. 3, 5-9 se propune substituirea sintagmelor „invalidi de gradul I și II” cu sintagma <i>“persoane cu dizabilități severe și accentuate”</i>, în urma modificărilor propuse sintagma se va expune în următoarea redacție: „condamnații persoane cu dizabilități severe și accentuate”. Este important ca modificările propuse să păstreze terminologia specifică Codului de executare. În această ordine de idei, considerăm mai corectă utilizarea sintagmei “condamnații cu dizabilități severe și accentuate”. Este necesară clarificarea acestor modificări (din avizul Direcției juridice).</p>	<p>Se acceptă obiecția. Pct. 3, 5-9 au fost redactate.</p>

		<p>p. 8 - la articolul 240 alineatul (2), cuvintele „invalidii de gradul I” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități severe”.</p> <p>p. 9 - la articolul 282 alineatul (4), cuvintele „invalidi de gradul I sau II” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilități severe sau accentuate”, iar cuvântul „invalidi” se substituie cu cuvintele „persoanele cu dizabilități”.</p>		
23	<p>Legea nr. 133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social</p> <p>Articolul 5. Dreptul la ajutor social și/sau la ajutor pentru perioada rece a anului</p> <p>e) îngrijesc un membru/membri ai familiei încadrați în gradul I de invaliditate care necesită îngrijire conform concluziei Consiliului de expertiză medicală a vitalității, îngrijesc un copil/copii invalizi din aceeași familie sau o persoană în vârstă de peste 75 de ani din aceeași familie conform concluziei Consiliului medical consultativ.</p>	<p><i>Varianta actualizată</i> Art. XXXXII (anterior Art. XXXXI). – <i>Legea nr. 133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social</i></p> <p>La articolul 5 alineatul (1), litera e) va avea următorul cuprins:</p> <p>„e) îngrijesc un membru/membri ai familiei cu dizabilitate severă care necesită îngrijire conform concluziei Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurilor sale teritoriale, îngrijesc un copil/copii cu dizabilități din aceeași familie sau o persoană în vârstă de peste 75 de ani din</p>	<p>Autorul amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor: Deputatul Valentina Stratan</p> <p>Se propune modificarea art.5, alin.(1), lit.e) din art. XXXXIV din Legea nr. 133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social cu următorul conținut:</p> <p>„e) îngrijesc un membru/membri ai familiei care necesită îngrijire din partea unei terțe persoane conform concluziei Consiliului medical consultativ al instituției medico-sanitare publice.”.</p>	<p>Se acceptă propunerea.</p>

		aceeași familie conform concluziei instituției medico-sanitare.”.		
24	Codul contravențional nr.218-XVI din 24.10.2008	<p><i>Varianta actualizată Art. XXXXV (anterior Art. XXXXIV)– Codul contravențional nr.218-XVI din 24.10.2008</i></p> <p>p.3 – se completează cu un nou articol, 53¹, cu următorul cuprins: „Articolul 53¹. Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor cu dizabilități Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor cu dizabilități, garantate prin Constituție și prin alte legi, se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și persoanei juridice, cu privarea în toate cazurile de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la jumătate de an pînă la un an.”</p> <p>p.5 – Codul se completează cu un nou</p>	<p>Se consideră necesar includerea și reglementarea în Codul contravențional, într-un articol separat, a noțiunilor „dizabilitate”, „dizabilitate severă” și „dizabilitate accentuată” (din avizul Procuraturii Generale).</p> <p>p.3 urmează a fi exclus, deoarece dispozițiile articolului au un caracter foarte general. Lipsa preciziei compromise aplicabilitatea adecvată a normei propuse și oferă cîmp pentru interpretări preferate și/sau comportament discreționar din partea responsabililor de aplicare (din avizul Centrului Național Anticorupție).</p> <p>p.3 Prevederile propuse la art. 53¹ au un caracter general, vag, lipsite de precizie și nu corespund principiilor oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările în vigoare (din avizul Procuraturii Generale).</p> <p>p.3 urmează a fi reanalizat, întrucît nu sunt clare situațiile de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor cu dizabilități cu atît mai mult cu cît legislația în vigoare garantează apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale tuturor persoanelor fără nici o discriminare (din avizul Direcției juridice).</p> <p>p.5 - contravenția propusă la art. 63¹, dacă obligația de întreținere a persoanei cu</p>	<p>Nu se acceptă obiecția. Noțiunile sunt în Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.</p> <p>Se acceptă obiecțiile. Pct. 3 s-a exclus din proiect.</p> <p>Se acceptă obiecția. Pct. 5 s-a exclus din proiect.</p>

	<p>Articolul 65¹. Discriminarea în domeniul învățămîntului Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu,</p>	<p>articol, 63¹, cu următorul cuprins: „Articolul 63¹. Neîndeplinirea de către persoanele fizice a obligațiunii de întreținere a persoanelor cu dizabilități, și de către copiii a obligațiilor de întreținere a părinților cu dizabilități Neîndeplinirea de către persoanele fizice, care au obligația de întreținere a persoanelor cu dizabilități, și de către copiii care au atins majoratul, apți de muncă potrivit contractului de muncă sau hotărîrii instanței de judecată, a obligațiilor de întreținere a părinților cu dizabilități aflați în dificultate, se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale.”.</p> <p>p.6 – art.65¹ se completează cu un nou alineat, (2), cu următorul cuprins „Neasigurarea persoanelor cu dizabilități, în conformitate cu legislația în vigoare, de către persoanele responsabile, cu materiale educaționale, inclusiv cu editări prin sisteme alternative de comunicare (în sistemul</p>	<p>dizabilități reiese, conform legii, doar din hotărîrea judecătorească, atunci aceste situații sunt prevăzute și sancționate atât de Codul contravențional, art. 318, cât și de Codul penal, art. 320. În acest caz, se creează situația când aceeași faptă va fi sancționată de mai multe ori de norma juridică, mai exact va fi conflict între normele juridice (din avizul Direcției juridice).</p> <p>p.6 și p.9 urmează a fi excluse sau revizuite în parte ce vizează răspunderea autorităților și instituțiilor publice, deoarece contravin art.17 din Codul contravențional, care prevede că autoritățile și instituțiile publice nu pot fi trase la răspundere contravențională (din avizul Centrului Național Anticorupție).</p>	<p>Se acceptă și a fost exclus p. 6 din proiectul de lege.</p>
--	--	---	--	---

manifestată:

a) la oferirea accesului la instituțiile de învățământ de orice tip și nivel;

b) prin stabilirea de principii de admitere la studii, bazate pe anumite restricții, cu încălcarea prevederilor legislației în vigoare;

c) în procesul educațional, inclusiv la evaluarea cunoștințelor acumulate;

d) în activitatea științifico-didactică, se sancționează cu amendă de la 100 la 140 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 350 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Braille, în varianta sonoră, în limbaj simplu și ușor de înțeles) a literaturii artistice, a manualelor școlare, a materialelor didactice și a altor mijloace de instruire, se sancționează cu amendă de la 100 la 150 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

p.9 (p. 6 în varianta actualizată) – se completează cu un nou articol, 221¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 221¹.
Încălcarea legislației privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la mijloacele de transport în comun
(1) Neîndeplinirea și nerespectarea normativelor în vigoare

Nu se acceptă obiecția de a exclude p. 9 (p. 6 în varianta actualizată), pentru că, această prevedere în contextul ajustării prevederilor Codului contravențional la prevederile art. 26 din Legea nr. 60/2012.

de amenajare și adaptare a mijloacelor de transport în comun auto, electric urban, aerian, naval și feroviar, pentru a asigura accesul și folosirea acestora de către persoanele cu dizabilități,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 350 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere și cu amendă de la 350 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Persoanele juridice de drept public sau de drept privat, precum și persoanele cu funcție de răspundere din cadrul autorităților publice care nu au asigurat adaptarea, nu au rezervat și nu au asigurat semnalizarea prin semnul internațional a cel puțin 4% din numărul total al locurilor de parcare, dar nu mai puțin de 2 locuri, pentru parcare gratuită a mijloacelor de transport pentru persoane cu dizabilități

	<p>Articolul 260. Discriminarea la prestarea serviciilor publice în domeniul comunicațiilor electronice, poștale și al tehnologiei informației</p> <p>Discriminarea de orice natură a utilizatorului la prestarea serviciilor publice în domeniul comunicațiilor electronice, poștale și al tehnologiei informației se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.</p>	<p>locomotorii în spațiile de parcare de pe lângă clădirile de utilitate publică, precum și în cele organizate,</p> <p>se sancționează cu amendă de la 250 la 300 de unități convenționale aplicate persoanei cu funcție de răspundere și cu amendă de la 300 la 350 de unități convenționale, aplicată persoanei juridice.”.</p> <p>p.11 – se completează cu un nou articol, 260¹, cu următorul cuprins: „Articolul 260¹. Încălcarea legislației privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la mijloacele de informare. ...”</p>	<p>p.11 urmează a fi exclus, deoarece completarea propusă dublează reglementarea existentă în art.260 din Codul contravențional (din avizul Direcției juridice).</p> <p>p.14 – cifra „art.245” de va substitui cu cifra „art.246” (din avizul Centrului Național</p>	<p>Se acceptă obiecția. Pct. 11 s-a exclus din proiect.</p> <p>Se acceptă obiecția. Pct. 14 s-a exclus din proiect.</p>
	<p>Articolul 410. Agenția Națională pentru</p>	<p>p.14 – la art.410 alin. (1), sintagma „art.246-260” se</p>	<p>p.14 – cifra „art.245” de va substitui cu cifra „art.246” (din avizul Centrului Național</p>	<p>Se acceptă obiecția. Pct. 14 s-a exclus din proiect.</p>

<p>Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (1) Contravențiile prevăzute la art.246–260 se constată de Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.</p>	<p>substituie cu sintagma „art.245-260¹”.</p>	<p>Anticorupție și din avizul Direcției juridice).</p>	
---	--	---	--

**Oxana Domentî,
Președintele Comisiei**